13.5.2026

Vastaukset sosiaali- ja terveysvaliokunnan kuulemisessa 5.5.2026 esitettyihin kysymyksiin koskien julkisen talouden suunnitelmaa vuosille 2027–2030

Sosiaali- ja terveysvaliokunnan kuulemisessa pyydettiin avaamaan kirjallisesti sitä, paljonko sosiaali- ja terveyspalveluihin ja sosiaaliturvaan kohdistetuista säästöistä on jääty vajaaksi suhteessa poliittisesti linjattuun.

Hallitus on alkujaan linjannut sosiaali- ja terveyspalvelujen julkista taloutta vahvistavista toimenpiteistä hallitusohjelmassaan (Vahva ja välittävä Suomi: Pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelma 20.6.2023, ks. liite B). Toimenpiteissä on tarkasteltu säädösperäisiä kustannuksia ja rahoitusta vähentäviä toimia, alueiden omia toimia, joita ei ole otettu ennakollisesti huomioon rahoituksessa sekä panostuksia sosiaali- ja terveydenhuoltoon. Kyseiset toimenpiteet, alueiden omia toimia lukuun ottamatta, on huomioitu julkisen talouden suunnitelmassa vuosille 2025–2027, osin kehysvarauksina. Lisäksi keväällä 2024 hallitus päätti lisäsäästöistä, joista hyvinvointialueille kohdentui noin 460 milj. euroa v. 2026, nousten noin 590 milj. euroon v. 2028.

Toimenpiteiden valmistelun edetessä hallitus on tehnyt uusia päätöksiä osasta toimenpiteistä luopumiseksi ja osan vaikutusarvioiden tarkistamiseksi. Samalla hallitus on hakenut aina korvaavia säästöpäätöksiä (julkisen talouden suunnitelmat vuosille 2025–2028, 2026–2029, 2027–2030). Pääsääntöisesti korvaavat toimet on haettu momentilta 28.89.31, mutta myös osin muualta sosiaali- ja terveydenhuollosta pääluokasta 33. Myös sosiaaliturvaan kohdentuneet säästöpäätökset ovat tulleet osana edellä mainittua kokonaistarkastelua toteutetuksi hallituksen edellyttämällä tavalla.

Lisäksi kuulemisessa kysyttiin, kuinka paljon yhteensä on linjattu STEA-avustusten leikkauksia sekä paljonko on leikattu muista järjestöavustuksista ja mikä on ollut leikkausten suhde eli ovatko säästötoimet painottuneet suhteessa enemmän sote-järjestöjen leikkauksiin.

Hallitusohjelmassa, keväällä 2024 ja keväällä 2026 päätettyjen valtionavustussäästöjen taso on kehyskaudella vuosina 2027–2030 yhteensä noin 349 milj. euroa. (Säästö on ilmaistu verrattuna kevään 2023 tekniseen julkisen talouden suunnitelmaan). Pääosa säästöstä kohdistuu sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalle, yhdistyksille ja säätiöille maksettaviin avustuksiin (STEA), sekä opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalle, jossa säästö kohdistuu eri käyttökohteisiin. Lisäksi maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalla valtionavustus-

ten tasoa alennetaan yhteensä 16,7 milj. eurolla. Muiden hallinnonalojen kohdalla säästöjen mittaluokka on pienempi.

Kevään 2026 kehysriihessä sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan valtionavustuksiin kohdennettiin 50 milj. euron uusi säästö. Samalla hyvinvointialueille kohdennettiin 25 milj. euroa jaettavaksi terveyttä ja sosiaalista hyvinvointia edistäville yhdistyksille ja säätiöille. Menolisäys ei näy taulukossa.

Valtionavustussäästöt pääluokittain, milj. euroa

Pääluokka	2027	2028	2029	2030
Ulkoministeriö	-1,2	-1,2	-1,2	-1,2
Oikeusministeriö	-2,0	-2,0	-2,0	-2,0
Puolustusministeriö	-2,0	-2,0	-2,0	-2,0
Opetus- ja kulttuuriministeriö	-135,2	-135,2	-135,2	-135,2
Maa- ja metsätalousministeriö	-16,7	-16,7	-16,7	-16,7
Työ- ja elinkeinoministeriö	-1,4	-1,4	-1,4	-1,4
Sosiaali- ja terveysministeriö	-190,0	-190,0	-190,0	-190,0
Yhteensä	**-348,5**	**-348,5**	**-348,5**	**-348,5**

Aikaisempina vuosina hallituksen säästöpäätökset ovat vaikuttaneet STEA:n määrärahatasoon siten, että vuonna 2024 rahoitukseen kohdistui 25 milj. euron säästö, vuonna 2025 säästöjen vaikutus oli yhteensä 105 milj. euroa ja vuonna 2026 yhteensä 140 milj. euroa.

Lisäksi muistioon on valiokuntaneuvoksen pyyntöön perustuen koottu valiokuntakäsittelyssä 5.5.2026 esitetty hyvinvointialueiden rahoituksen muodostumisesta (diat). Tarkemmin rahoituksen muodostumista on kuvattu julkisen talouden suunnitelman luvussa 5.1.

Hyvinvointialueiden yleiskatteinen rahoitus (28.89.31) 2027–2030

Hyvinvointialueiden yleiskatteinen rahoitus on kehyskaudella vuosittain n. 27,5 mrd. euroa (vuoden 2027 hintatasossa). Rahoitustaso nousee v. 2027 edelliseen julkisen talouden suunnitelmaan verrattuna n. 0,1 mrd. eurolla.

Rahoitukseen kohdistuu rahoituslakiin perustuvina isompina muutoksina indeksitarkistus (2,63 %) n. 697 milj. euroa sisältäen jälkikäteistarkistukseen liittyvän indeksitarkistuksen n. 10 milj. euroa sekä jälkikäteistarkistuksena 891 milj. euroa

v. 2027. Jälkikäteistarkistus on 382 milj. euroa vähemmän kuin v. 2026, ja mikä vähentää rahoitusta n. 426 milj. euroa. Lisäksi on huomioitu palvelutarpeen kasvuarvion muutos, jonka vaikutus on noin -4 –-15 milj. euroa vuosina 2027–2029 ja n. 200 milj. euroa v. 2030.

Vuosina 2028—2030 rahoituksessa huomioitava jälkikäteistarkistuksen määrä perustuu alueiden vuoden 2026 talousarviotietoihin sekä vuosien 2027—2028 taloussuunnitelmatietoihin pohjautuvaan laskelmaan. Ennakoitua matalampien vuoden 2025 toteutuneiden kustannusten perusteella laskelmassa on kuitenkin huomioitu myös vuosien 2026—2028 osalta talousarvio- ja taloussuunnitelmatiedoista poiketen n. 215 milj. eurolla alennettu kustannuskehitys.

Hyvinvointialueiden rahoituslain muuttamista koskeva hallituksen esitys on huomioitu rahoituksen tasossa. Esitykseen sisältyvät kustannusten kasvun hillintää tavoittelevat toimet vähentävät rahoitusta asteittain. Muutokset kohdistuvat palvelutarpeen kasvun huomiointiin sekä siirtymätasausten porrastuksen kiristämiseen ja niiden siirtämiseen osittain hyvinvointialueiden vastuulle. Lisäksi palvelutarpeen arvioidun kasvun määräaikainen 0,2 prosenttiyksikön korotus lakkaisi jo vuodesta 2028 alkaen. Yhteensä vaikutukset ovat n. 63 milj. euroa v. 2027, n. 220 milj. euroa v. 2028, n. 369 milj. euroa v.2029 ja n. 425 milj. euroa v. 2030.

Tehtävämuutokset

Hyvinvointialueiden rahoituslain 9 §:n nojalla on huomioitu uusina toimina terveydenhuollon asiakasmaksujen muutokset yhteensä n.-87,8 milj. euroa v. 2027 ja n.-105,7 milj. euroa vuodesta 2028 eteenpäin. Uudet säästöjä tuottavat toimet korvaavat hallitusohjelmassa tai myöhemmissä julkisen talouden suunnitelmissa linjattuja toimia seuraavilta osin:

• Sosiaalihuollossa toteutetaan aiemmin linjattu palvelu-uudistus, mutta sen säästöarviot ovat tarkentuneet. Vaikutus momentille 15,7 milj. euroa v. 2027 ja 31,4 milj. euroa vuodesta 2028 alkaen. Ts. säästönä huomioidaan 34,3 milj. euroa v. 2027 ja 68,6 milj. euroa vuodesta 2028 alkaen.

• Palvelujärjestelmän vaikuttavuuden kehittämistä toteutetaan edelleen, mutta siihen kohdistuneesta ennakollisesta säästöstä luovutaan. Vaikutus momentille 58 milj. euroa v. 2027 ja 108 milj. euroa vuodesta 2028 alkaen.

• Sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisten hallinnollisen työn vähentämisen ennakollisesta säästöstä luovutaan. Vaikutus momentille 10 milj. euroa vuodesta 2027 alkaen.

• Sosiaalityöntekijän työn velvoitteiden keventämiseen liittyvästä ennakollisesta säästöstä luovutaan. Vaikutus momentille 5 milj. euroa vuodesta 2027 alkaen.

• Lastensuojeluyksiköiden päivystyssääntöjen keventämistä ja joustavoittamista koskeva säästöarvio on tarkentunut. Vaikutus momentille 3,7 milj. euroa v. 2027

ja 2,3 milj. euroa vuodesta 2028 alkaen. Ts. säästönä huomioidaan 1,4 milj. euroa v.2027 ja 2,8 milj. euroa vuodesta 2028 alkaen.

Lisäksi sosiaalihuollon työllistymistä ja työ- ja toimintakykyä edistävien palvelujen kokonaisuuden uudistamisen säästövaikutus eri momenteille on tarkentunut. Vaikutus momentille 28.89.31 on 2,5 milj. euroa v. 2027, 4,5 milj. euroa v. 2028 ja 5,5 milj. euroa vuodesta 2029 alkaen. Ts. säästönä huomioidaan 10 milj. euroa v. 2027, 8 milj. euroa v. 2028 ja 7 milj. euroa vuodesta 2029 alkaen.

Momentilla on huomioitu myös kotoutumispalvelujen uudistamiseen liittyen ihmiskaupan uhrien korvausten sekä toimeentulotuen kustannusten korvausten siirto; yhteensä 2,9 milj. euroa v. 2027 ja 1,6 milj. euroa vuodesta 2028 alkaen.

Lisäksi ensihoidon matkojen rahoitusvastuu siirretään hyvinvointialueiden vastuulle vasta vuoden 2028 alusta, mistä aiheutuvat muutokset suhteessa edelliseen julkisen talouden suunnitelmaan on huomioitu vuotta 2027 koskien. Hyvinvointialueille siirretään vuodesta 2028 lähtien tehtävämuutoksen seurauksena n.118 milj. euroa. Asiakasmaksuarvio kasvaa edelliseen julkisen talouden suunnitelmaan verrattuna 2,8 milj. euroa vuodesta 2028 alkaen.

Syksyn 2025 budjettilakien vaikutuksiin perustuvina muutoksina on huomioitu lisäksi yhteensä n. 24,5 milj. euroa vuodesta 2027 alkaen.

Julkisen talouden suunnitelman 2027–2030 tehtävämuutosten kustannusvaikutus on yhteensä nettomääräisesti n. 75 milj. euroa hyvinvointialueiden menoja ja rahoitusta lisäävä v. 2030.

Virpi Vuorinen
Aluetalouden päällikkö

Outi Luoma-aho
Budjettineuvos